

‘In *En ze filosofeerden nog lang en gelukkig* geeft Elke Wiss een mooie filosofische toolbox voor betere gesprekken. Maar het allerleukst zijn de verschillende verhalen in het boek. De verdiepende vragen na elk verhaal gaan gegarandeerd mooie gesprekken opleveren.’

– Glenn Vergoossen, trainer bij Franklin Covey en eigenaar van De Sprekers-regisseur

‘Aan de hand van een bonte verzameling verhalen en poëtische teksten prikkelt dit boek je om samen na te denken over thema’s als de dood, ijdelheid, ruzie, stilte, bezit en nog veel meer. Een heerlijk geschreven boek, dat uitnodigt om echt met filosoferen aan de slag te gaan. Een prachtige opvolger van *Socrates op sneakers!*’

– Sigrid van Iersel, verhalenmaker en storytellingcoach bij Verhaallijnen

‘Wat een heerlijk boek! De verhalen die Elke heeft gebundeld zetten echt aan tot reflectie. De opzet van dit boek is simpel én effectief. De prikkelvragen, begripsvragen en filosofische vragen zorgen ervoor dat er voor iedereen bij elk verhaal iets te halen valt. De verhalen zijn op zichzelf al leuk om te lezen, maar door de vragen die volgen maak je echt nog meerdere verdiepingsslagen.’

– Ruben Klerkx, conversatie designer en facilitator bij the Creators Company

‘Geraakt door de parels van verhalen, die op zich al van alles in beweging zetten in mijn hoofd, was het superfijn om aan de hand van de verschillende soorten vragen nog meer meegenomen te worden de verdieping in. Behalve dat Elke mijn perspectivistische lenigheid een flinke zwieper geeft, geniet ik net zoveel van haar soepele schrijfstijl. Tijdens het lezen had ik vaak het gevoel dat Elke naast me op de bank zat en me met flair, humor en kundigheid door het boek heen praatte.’

– Saakje Bakker, bedrijfskundig verwonderaar en coach-trainer bij Verliefd op Vrijheid

‘Dit boek leidt je rond in een nieuwe manier van gesprekken voeren. Gesprekken die je verder kunnen brengen in het samen denken, wat een niveau verder gaat dan het gebruikelijke brainstormen.’

– Paulien Hilbrink, bestuurder en expertiseontwikkeling Centrum Kinderfilosofie Nederland

Van Elke Wiss verscheen eveneens
bij Ambo|Anthos uitgevers

Socrates op sneakers

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos uitgevers via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

ELKE
WISS

EN ZE
FILOSO
FEERDEN
NOG
LANG EN
GELUK
RIG

VERHALEN OM JE DENKEN
... UIT TE DAGEN ...

Ambo | Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 5510 3

© 2021 Elke Wiss

Deze uitgave kwam tot stand door bemiddeling van

Sebes & Bisseling Literary Agency te Amsterdam

Omslagontwerp Bas van Vuurde

Illustraties © Barbara van den Berg

Foto auteur © Ruud Pos

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Inhoud

PROLOOG

Een soort vergadering in het bos 7

INLEIDING

Wanneer moet je iets uitleggen? 17

DEEL I

Waarom verhalen je denken uitdagen (en hoe dan) 25

- 1 Wat is filosoferen? 27
- 2 Levert dat filosoferen iets op? 34
- 3 Waarom zou je je denken uitdagen met verhalen? 40
- 4 Hoe doe je dat, filosoferen met verhalen? 45
- 5 Verschillende soorten vragen en opdrachten 47
- 6 Context: wanneer en met wie kun je filosoferen met dit boek? 51
- 7 Stappenplan voor een filosofisch gesprek 61
- 8 Beweringen, argumenten en denkfouten 65

9 Basisgereedschap: handig om een filosofisch gesprek
mee te lijf te gaan 70

DEEL II

De verhalen 83

De papegaai en de pauw 85

Ruzie in het paleis 91

Waar Stilte is 96

Een #SprookjesfigurenProtest 100

Het Depot van Vergeten Woorden 109

Toby de eendagsvlieg 114

Troostweten 119

De oude man op de steen 124

De slak, de schildpad en de wedstrijd 129

Vliegend Tapijt wil op avontuur 135

De lavendelvelden 139

De rommelzolder 146

De troubadour en de hoefsmid 151

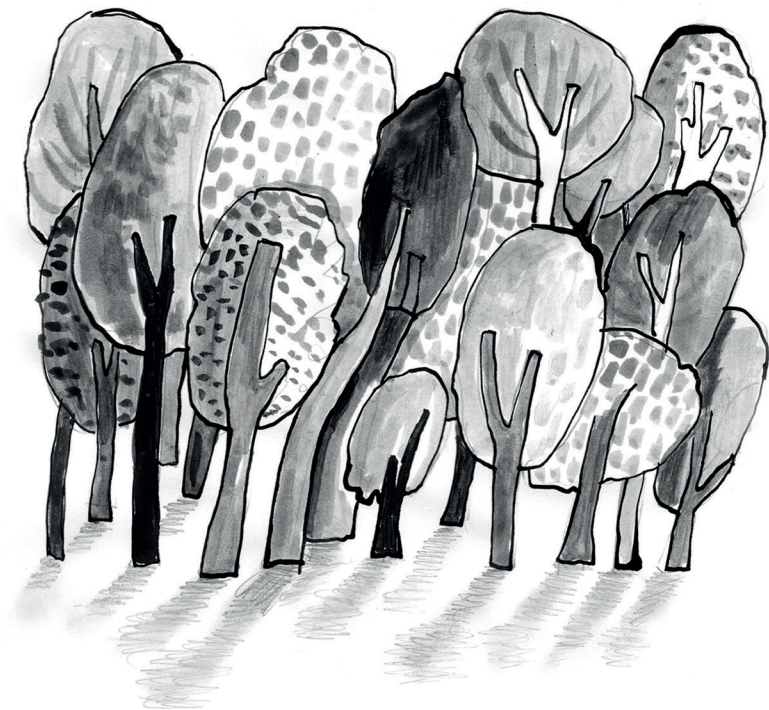
Blunder 156

Tu me manques 162

De garçon van de Ongeschreven Regels 169

Het laatste verhaal 174

Nawoord 179
Dankwoord 183
De verhalen en hun thema's 187
Meer lezen? 189
Bronnen 191

PROLOOG

Een soort vergadering in het bos

Er was eens... zo'n beetje alle sprookjes

Waarin we vast kennismaken met de personages uit de verhalen in dit boek, Roodkapje plots opduikt tijdens een boswandeling, Doornroosje een powernap doet, Blunder een scherpe vraag stelt, Kapitein Haak driftig wordt en de auteur hakkelt en stamelt in een poging uit te leggen wat voor boek dit nu precies is.

Ik heb pijn aan mijn billen van het zitten op de steen. Nooit geweten dat stenen zo koud zijn om op te zitten. Of nou, eigenlijk had ik dat wel kunnen raden, maar ik heb denk ik nooit lang genoeg op een steen gezeten om precies te voelen hóé koud het dan wordt onder je achterste.

Uil Gerardus kijkt me met priemende ogen aan.

‘Wij komen dus in een boek,’ begint hij. ‘Wij, met z’n allen. In een boek. Onze verhalen, onze ideeën en gedachten. Zij schrijft het.’ Hij wijst naar mij terwijl hij dat zegt.

Ik voel mijn wangen rood worden. Ik haat rood worden. En daardoor worden ze direct nog roder.

Een krappe twintig minuten eerder zag de dag er heel anders uit. Het was zonnig, lenteachtig. Ik had de eerste krokussen in de tuin al gespot. Ik maakte een boswandeling, de zon scheen. Koptelefoon op, en in mijn oren klonk een podcast over een verdwenen kostbaar schilderij.

De honden snuffelden aan bladeren en renden vrolijk voor me uit. Op een gegeven moment zag ik rechts van me iets bewegen. Iets roods. Een jong meisje stapte uit de bosjes vandaan. Ze droeg een rode regenjas en had een bosje bloemen in de ene hand en een mandje met een geruete theedoek eroverheen in de andere. Uit dat mandje kwam de geur van versgebakken koekjes.

Nee, dacht ik bij mezelf. Dit is niet waar, toch? Maar jawel. Ze stelde zich voor als Roodkapje en voegde er mompelend aan toe dat ik me niet moest laten afleiden door haar regenjas, in plaats van het rode kapje waarmee ze doorgaans wordt afgebeeld. Ze vertelde ook dat ‘ze op me zaten te wachten’. ‘Wie, ze?’ vroeg ik. Ze antwoordde niet. Ik keek nog om me heen op zoek naar een verborgen camera. Die moet er vast en zeker zijn, dacht ik. Maar er sprong geen flitsende presentator in glitterjas tevoorschijn die ‘Gotcha!’ riep.

Roodkapje keek ongeduldig op haar horloge, wenkte me, mopperde dat we ‘al aan de late kant waren’ en ging me voor, dwars door het bos. Ik volgde haar, van de paden af, over een beekje, bukkend voor takken en struikelend over boomstronken. Ze duwde een koekje in mijn handen en zei dat ik een beetje moest opschieten.

Na nog een eindje lopen kropen we door wat struiken en kwamen uit op een open plek in het bos. Op die open plek

zag ik een cirkel van grote stenen. Op iedere steen zat een figuur. Het leek me een soort vergadering.

Nu zit ik hier, op een steen in die grote kring, terwijl er een uil naar me kijkt. Een uil, zeg ik je. Ik bedoel maar. Toby, Henry, de wolf, de ridder, de prinses, Vliegend Tapijt, Hein, Kapitein Haak, Sjimmië – ze zijn er allemaal. Ik herken ze, want ik heb ze zelf verzonnen. Het zijn de personages uit de verhalen in dit boek. Ze zitten allemaal op hun eigen steen, te wachten op wat komen gaat, lijkt het. Er wordt hier en daar nog wat gekletst. Sjimmië en Petrus ruziën wat over wie de wedstrijd nou écht won, de heksen plotten nog steeds een #SprookjesfigurenProtest, en Prinses en Ridder doen hun best elkaar vooral niet aan te kijken. Roodkapje is ook op een steen gaan zitten, zie ik. Ze zit naast Sneeuwwitje. Ze wil een hap nemen van de appel van Sneeuwwitje, maar bedenkt zich op het laatste moment. Ik kijk naar rechts: Stille heeft haar steen een stukje naar achteren geschoven en zwijgt. Ze kijkt naar Kapitein Haak die woest een verhaal vertelt en druk met zijn armen zwaait. Uil Gerardus gaat als laatste zitten op een steen, iedereen wordt stil. Hij zit met priemende ogen naar me te kijken.

‘Een boek dus. Daar moeten wij in. Onze verhalen komen in een boek. Zij schrijft het,’ zegt hij, en hij wijst naar mij.

Ik kijk de kring rond. Afwachtende ogen kijken terug. Ik krijg het gevoel dat ik iets uit te leggen heb.

‘Waarom moeten wij in een boek?’ vraagt Wolf. ‘Ik heb daar helemaal niet om gevraagd.’

Ik slik. ‘Dat, eh... snap ik. Ik denk alleen wel dat het heel

waardevol is. Jullie, en jullie verhalen. Om die in een boek, eh... te hebben.'

Toby vliegt op van zijn steen en vraagt: 'Waarom zijn onze verhalen waardevol? Zulke spannende dingen doen we hier niet, hoor.'

'Jullie verhalen zijn waardevol omdat ze ons iets kunnen leren. Ze kunnen gesprekken op gang brengen die we anders niet zouden voeren. Jullie verhalen, jullie personages kunnen ons, simpele, zoekende mensen, nieuwe ideeën, perspectieven en metaforen aanreiken. Jullie verrijken onze taal. Jullie inspireren ons om eens anders naar de dingen te kijken.'

Het blijft even stil. Ze kijken elkaar aan. Duif Tilly slaakt een licht dramatische zucht. Henry de papegaai zegt: 'Eigenlijk... gebruik je ons dus gewoon.'

Ik doe mijn mond open om het beter uit te leggen en mezelf te verdedigen, maar ik slik mijn woorden in. Ze hebben gelijk. 'Ja,' zeg ik dan. 'Ik gebruik jullie. Dat klopt.'

Hein schraapt zijn keel en vraagt op zijn kenmerkende neutrale toon: 'Voor wie is dat boek precies? Wie gaat het lezen?'

'Dit boek is voor iedereen die zichzelf wil inspireren om...' begin ik vol enthousiasme uit te leggen.

'Dat klinkt suf, zo'n containerbegrip als "inspireren",' snuift een van de heksen.

'Je hebt gelijk,' stamel ik. 'Laat ik het anders zeggen. Dit boek is voor mensen die nieuwsgierig zijn, zin hebben om zichzelf en hun denken uit te dagen, op te rekken, wakker te schudden, te ontregelen en te ontwikkelen. Door jullie verhalen te lezen en over de vragen die je na elk verhaal

vindt, na te denken, word je leniger in je hoofd.'

Doornroosje ontwaakt uit haar powernap. 'Is dat boek dat jij maakt niet voor hele slimme, academische mensen?' vraagt ze.

'Nee, juist niet. Het is simpel, toegankelijk, praktisch, leuk, luchtig, maar ook met inhoud en achtergrond over praktische filosofie. Iedereen is volgens mij al een beetje een praktisch filosoof zonder dat-ie het zelf weet. Ik wil juist graag laten zien dat samen denken, filosoferen, heel leuk en praktisch kan zijn.'

Sneeuwwitje knikt enthousiast. Kapitein Haak raspt met zijn schorre stem: 'Ik snap nog steeds niet hoe mensen dat boek dan gebruiken. Het zijn verhalen. En vragen. En dan? Gaan ouders dat voorlezen aan hun kinderen of wat?'

'Dat kan,' zeg ik. 'Je kunt dit boek op meerdere manieren gebruiken. Mensen kunnen het lezen in hun eentje. Verdwijnen in een verhaal, de verschillende soorten vragen verkennen, erover nadenken, hun gedachten erover opschrijven. Mensen kunnen het boek erbij pakken tijdens een fijne avond met vrienden, samen een verhaal lezen en er met elkaar over denken en filosoferen.'

In bedrijven kan het een toffe, andere, verfrissende start zijn van een anders misschien wat saaie vergadering. Ouders kunnen de verhalen voorlezen aan hun kinderen en met elkaar een gesprek voeren over de thema's in zo'n verhaal. Zo krijg je misschien een ander, verrassender gesprek dan alleen maar "hoe was je dag?".'

Repelsteeltje praat dwars door me heen, net iets te hard: 'O, dat vind ik altijd zó vervelend! Zo'n koetje-kalfjegesprek over hoe je dag was. "Goed," zeg ik dan en dan vraag ik aan

de ander hoe zijn dag was en die zegt dan ook “goed”. En dat was dan dat.’

‘Precies,’ zeg ik. ‘Ik wil mensen met dit boek gereedschap geven om andere gesprekken te voeren. Met meer verdieping, verrassing, prikkelend en creatief. En ja, dat zijn misschien containerbegrippen, maar, nou ja, dat is wel wat het is.’

‘Geef je mensen dan ook een beetje handvatten voor hoe ze dat kunnen doen, filosoferen vanuit verhalen?’ vraagt Sjimie de Slak. ‘Of gooi je gewoon onze verhalen over de schutting en mogen ze het verder zelf uitzoeken?’

‘Jazeker geef ik ze handvatten. Deel 1 van het boek gaat over wat filosoferen is en wat niet, hoe je dat kunt doen in het algemeen en vanuit verhalen in het bijzonder, hoe je met dit boek aan de slag kunt, met praktische tips en ook een handig soort van stappenplan, zeg maar.’

Ik zie de meeste figuren knikken. Alleen Kapitein Haak kijkt me fronsend aan, boos bijna. Maar misschien kan ik zijn blik niet goed peilen door zijn ooglapje.

‘Het wordt toch geen handboek over een of andere moeilijke methode, of wel? Want dan doe ik niet mee. Ik geef geen toestemming. Ik staak. Ik stop. Ik weiger. Ik bedank. Ik doe het niet. Ik staak. Had ik al gezegd. In elk geval...’ Door het steeds driftiger zwaaien met zijn armen is zijn haak losgekomen en hard gaan rammelen. Chagrijnig schroeft hij zijn haak terug op zijn arm.

‘Nee, het is geen handboek over een specifieke methode. Daar zijn al heel wat mooie boeken over geschreven. Maar een aantal basiselementen, tips, vaardigheden en gespreksregels kunnen denk ik wel heel handig zijn om te

kennen, als je zin hebt om te filosoferen vanuit de verhalen in dit boek.’ De verhalenfiguren tegenover me lijken iets meer overtuigd. Volgens mij hebben ze nog steeds hun twijfels, maar da’s niet erg. Het leven bestaat doorgaans uit meer twijfels dan we willen toegeven, denk ik opeens.

‘Eén vraag nog,’ zegt Blunder. Hij heeft tot die tijd stilletjes zitten luisteren. Hij viel niet op, behalve dat-ie in het begin zijn teen stootte en er nu spinazie tussen zijn tanden blijkt te zitten. ‘Wie ben jij eigenlijk?’

‘Hoe bedoel je precies?’ vraag ik.

‘Nou, jij heet Elke Wiss. Je bent theatermaker en praktisch filosoof, zeg je. Je hebt een bedrijf en dat heet De Denksmederij. Je geeft trainingen en workshops in theater natuurlijk, maar ook iets van creatief denken, scherpe vragen stellen en kritisch denken en je schreef al eerder een boek, iets met Socrates op Slippers ofzo. Of Plato op Plateauzolen, Nietzsche op Nikes. Heidegger op Hakken. Zo iets. Heb je daarin niet alles al verteld? Wie ben jij dat je denkt nóg een boek te moeten schrijven?’

Ik ben even stil.

‘Weet je, dat weet ik eigenlijk ook niet. Ik heb geen idee of ik een bepaald papiertje zou moeten hebben, een zekere hoeveelheid ervaring of kennis, om een boek te “mogen” en “kunnen” schrijven, laat staan nóg een boek. Ik weet alleen dat ik dit boek heel graag wilde maken. Dat ik het heel erg leuk vond om dit boek te maken. Dat ik heb gemerkt dat mensen die ik tegenkom in mijn trainingen of workshops, het filosoferen vanuit verhalen ontzettend leuk vinden, inspirerend en verrassend, én het is ook handig om verhalen als basis en vertrekpunt te gebruiken. Filosoferen

is niet makkelijk, en ook niet altijd per se meteen leuk. Met dit boek wilde ik mensen iets concreets, simpels, vrolijks en toepasbaars in handen geven om er op z'n minst eens mee te beginnen. Dus... uiteindelijk... geloof ik met alles wat ik in me heb, dat dit nodig en nuttig is. Dit boek.'

Het gesprek valt stil. Ze kijken elkaar aan. Hein staat als eerste op.

'Ik moet weer verder, ik heb mensen te bezoeken. Succes met je boek. Ik denk dat het wel goed komt.'

Henry de papegaai kijkt naar zijn veren, zegt dat hij ze nodig moet poetsen en vliegt weg.

'Als je mij maar een beetje sympathiek neerzet!' roept hij nog. Een voor een vertrekken ze. Ze zeggen gedag, lachen of zwaaien nog even.

Ik denk niet dat ik ze allemaal overtuigd heb. In ieder geval zijn ze overtuigd genoeg om me het voordeel van de twijfel te geven. En soms is dat genoeg.

Wanneer moet je iets uitleggen?

‘Kom erbij, kom erbij, zet je zorgen maar opzij.’

– Lumière, *Belle en het Beest*

Mijn oma was een fantastische verhalenvertelster. Wanneer zij voorlas uit *Pinkeltje of Het Grote Sprookjesboek*, hing ik aan haar lippen. Ze vertelde ons ook vaak verhalen over vroeger en altijd als ze klaar was met vertellen vroegen we, mijn zusje en ik, om nóg een verhaal. Met mijn ogen dicht luisterde ik naar haar stem en kwam zo terecht in spannende fantasiewerelden, waar ik van alles meemaakte. Dankzij de vertelkunsten van mijn oma ben ik van kleins af aan al dol op verhalen. En dan met name sprookjes. Mijn ouders namen mij en mijn zusje vaak mee naar de Efteling; het Sprookjesbos daar was mijn favoriete plek. Gefascineerd luisterde ik naar de muziek die uit de paddestoelen kwam, ik wilde het einde horen van Langnek, staarde gebiologeerd naar de Rode Schoentjes, dook zo’n beetje in de Put

van Vrouw Holle, en vond de draak met de schatkist écht eng. Naast de Efteling keken we thuis uren aan tekenfilms: over Doornroosje, Sneeuwwitje, Dombo, Bambi, Jungle Book, Donald Duck, de Kleine Zeemeermin, de Leeuwenkoning – ik verslond ze. Mijn vader zat vaak naast ons op de bank of in de bioscoop en schaterde harder dan mijn zusje en ik bij elkaar. Verhalen, in de vorm van films, boeken of verteld door mijn oma, deden iets met me. Wanneer ik naar verhalen en sprookjes luisterde, leek het of ik zelf even niet bestond. Door die verhalen ontdekte ik werelden die niet de mijne waren. En altijd nam ik een beetje magie van die voor mij vreemde werelden mee terug naar het ‘echte leven’.

Ook nu ik volwassen ben, en theatermaker en schrijver van beroep, grijp ik vaak terug naar de sprookjes en verhalen waar ik vroeger al helemaal in op kon gaan. Als ik een voorstelling maak is er stevast ergens een moment in het proces dat ik tijdens een repetitie aan kom zetten met een sprookjes- of verhalenboek. Verhalen hebben iets magisch. Via de personages ervaar en voel je van alles waar je in het

dagelijks leven soms minder makkelijk bij kunt komen. Door je te verliezen in een verhaal ontdek je werelden die de jouwe kunnen verrijken. Je ontmoet figuren die anders zijn dan jij, die de dingen anders aanpakken. Verhalen bieden je andere perspectieven op de wereld dan enkel die van jezelf.

Daarom wilde ik graag dit boek maken: een boek waarin de belangrijkste dingen in mijn werk als theatermaker en praktisch filosoof samenkomen: mooie verhalen vertellen en goede gesprekken voeren. Het lezen van verhalen kan je denken wat verruimen, en kan je uitnodigen om anders tegen dingen aan te kijken dan je tot nu toe deed. Met die frisse blik heb je vervolgens de mogelijkheid tot andere gesprekken, misschien met net wat meer nuance, verdieping en aanscherping dan daarvoor. We hebben, denk ik, baat bij verhalen die ons denken uitdagen. We willen graag gesprekken voeren die ergens over gaan. We willen graag verdiepen, onderzoeken, verkennen, speels en creatief zijn in ons denken. Maar de neiging om in gesprekken vooral te overtuigen, te willen winnen en te zenden is soms hardnekkig.

Wanneer we tijdens het kerstdiner in discussie raken met oom Harry, die wéér begint over die ‘verrotte Zwarte Pieten-discussie’, en zegt dat ‘ze’ gewoon ‘niet zo moeten zeuren en van onze traditie moeten afblijven’ en dat ‘iedereen die er wél over wil klepzeiken lekker terug mag naar z’n eigen land’, is het moeilijk om open te blijven en vragen te stellen, in plaats van oom Harry te gaan overtuigen van zijn gemankeerde wereldbeeld.

In een vergadering waarin een belangrijk besluit moet worden genomen en er twee meningen tegenover elkaar

staan, is de neiging groot om keer op keer in andere woorden vooral het eigen standpunt te herhalen. En vaak net iets feller dan in de ronde ervoor.

In een klaslokaal waarin een leerling in een felle discussie roept: 'Mensen die zich niet tegen corona laten vaccineren zijn gewoon een stelletje egoïsten!', is het lastig om door te vragen naar de argumenten en vooronderstellingen áchter die uitspraak. Mensen leggen doorgaans liever hun eigen visie op tafel in de hoop de ander tot andere gedachten te brengen. Dat lukt natuurlijk zelden, net zoals wijzelf meestal weinig geneigd zijn tot een andere visie als een ander maar hard genoeg het tegenovergestelde roept van wat wij beweren.

Ik denk dat de wereld er baat bij heeft als we het beter doen – als we onze gedachten helderder kunnen verwoorden, scherper durven doorvragen, verschillende perspectieven kunnen verkennen. En ook als we breder, groter, creatiever en innovatiever leren denken dan nu veelal het geval is. En vooral: als we durven te twifelen aan ons eigen gelijk. Als we onze eigen mening, ons eigen ikje, eens níét in bijna elk gesprek op de voorgrond zetten. Als we niet zozeer zelf willen zenden, maar eerder willen vragen en onderzoeken.

Wie ben ik?

Wie ben ik? ...

Wie ben ik?

WAT wil ik?

Dit boek helpt je om op een eigenzinnige, speelse manier je eigen denken aan te scherpen. Al zolang de mensheid bestaat delen we verhalen met elkaar. Waargebeurde verhalen, hilarische anekdotes, verzonnen verhalen, verhalen over goden, mythologische figuren, tovenaars, ridders en prinsessen. We verbinden ons met elkaar onder andere door verhalen te vertellen en ernaar te luisteren. Ik weet zeker dat jij, net als ik, al menige fijne avond met vrienden mooie verhalen hebt uitgewisseld. Dat verhaal van die ene vriend kan je troosten ('Gelukkig, ik ben niet de enige') of je iets leren ('Goh, nooit geweten dat je er ook zó tegenaan kunt kijken'). Door in een verhaal (roman, serie, sprookje, volksverhaal, anekdote) te duiken leer je personages en karakters kennen die anders denken en handelen dan jij. Dat kan je verrassen, ontroeren, in verwarring brengen, een

nieuw idee opleveren. Verhalen dagen je uit om je eigen werkelijkheid met een net andere blik te zien. In verhalen kun je op die manier ontdekken wie je bent, en wie of wat je zou kunnen zijn, en dat is misschien meer dan je zelf dacht. Daar is dit boek voor bedoeld: om je speelse verhalen en vragen aan te reiken die je troosten, verlichten, prikkelen en uitdagen. Om je thema's te geven waarop je in je eentje kunt reflecteren, of als ingang voor een fijn gesprek met vrienden, collega's of gezin.

De verhalen in dit boek heb ik zelf geschreven, en ik heb er vragen bij gemaakt om je denken aan te scherpen en uit te dagen. Ik wilde verhalen schrijven die ik zelf zou willen lezen, die me zouden kunnen troosten, of die me een glimlach of spannende gedachte zouden opleveren. Maar ook verhalen die iets in beweging zetten of me zouden confronteren met mijn eigen ongemakkelijke vragen en ideeën. Het verhaal van Henry en zijn ijdelheid bijvoorbeeld, confronteert me met mijn eigen onzekerheden over uiterlijk en schoonheid. Het verhaal over Hein en de lavendelvelden biedt me troost en helpt me mijn ideeën over de dood helderder te krijgen. Het verhaal over Stilte herinnert me eraan dat ik er zelf iets in te ontwikkelen heb: stilte toelaten en opzoeken. 'Tu me manques' confronteert me met het intense gevoel van een geliefde missen en herinnert me eraan dat ik mijn geliefden vaker moet zeggen hoeveel ik om ze geef. Ieder verhaal bood me een nieuw, verrassend perspectief en leverde vragen op waarop ik door kon denken en waarmee ik mijn eigen ideeën en gedachten verder kon onderzoeken. De verschillende soorten vragen ná ieder ver-

haal helpen ook mij om mijn denken verder aan te scherpen en te ontwikkelen. Ik hoop dat deze verhalen en hun vragen dat ook voor jou doen.

Hoe dit boek in elkaar zit

Bestaat er zoiets als een correcte indeling?

Je kunt natuurlijk nu direct een verhaal opzoeken dat je aanspreekt, je in dat verhaal nestelen en met de bijbehorende vragen aan de slag gaan. Doe dat gerust, als je daar nu al zin in hebt. Maar wil je eerst wat meer achtergrondinformatie over filosoferen in het algemeen, over filosoferen vanuit verhalen, en concrete handvatten om vanuit de verhalen en vragen wat meer gestructureerd te werken: dat komt in de komende hoofdstukken aan de orde.

In deel I neem ik je mee in wat filosoferen is (en wat niet), krijg je concrete tips en trucs om vanuit deze verhalen een filosofisch gesprek te voeren over de thema's in de verhalen, en lees je in welke verschillende situaties je praktisch met dit boek aan de slag kunt. Ook leg ik uit hoe je met de vragen bij de verhalen kunt werken.

In deel II vind je de verhalen, met na elk verhaal steeds drie verschillende soorten vragen. Achterin vind je een handig overzicht met de verhalen en hun thema's. Wil je je verdiepen in één specifiek onderwerp, nadenken over een thema dat jou op dit moment bezighoudt, of zoek je een verhaal dat past bij een bepaalde gelegenheid? Achter in het boek vind je een overzicht van welk thema in welk verhaal voorkomt.